

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Кемза Р.Г., здоб. ОС «магістр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **В.В. Макогон**

Державний біотехнологічний університет

Податкова система відіграє важливу роль у формуванні дохідної частини державного бюджету країни. Тому, на сьогодні актуальним постає питання щодо ефективності оподаткування суб'єктів господарювання. З введенням військового стану, були запроваджені деякі зміни стосовно оподаткування, але вони не вирішили проблеми щодо ефективності функціонування податкової системи України, через наявність прогалин в чинному законодавстві та неефективність цих нововведень.

Сучасний стан і особливості функціонування вітчизняної податкової системи, а також напрями її вдосконалення досліджувалися у працях Ю.М. Мельничука, Л.В. Трофімової, Т.В. Єфименко, Л.Н. Буркової, Г.А. Білецької тощо.

Перешкодами у розвитку формування податкової системи України є трансформації інституційного забезпечення, необхідність дерегуляції фіскального та монетарного законодавства, надмірне податкове навантаження, відсутність консенсусу у відносинах між фіскальною службою і платниками податків.

Нажаль податкова система України не у повній мірі відповідає вимогам інституційної вимоги її функціонування – зростання конкурентоспроможності національної економіки, стримує інвестиційну активність суб'єктів господарювання. Система формування державних доходів має переважно фіскальний характер. Реформування економіки супроводжувалося спробами вдосконалення інституційного забезпечення податкової системи, не завжди адекватними стану економіки, для якої притаманні структурні диспропорції, значна тінізація та низька культура розрахункова [1].

Збройна агресія з боку РФ обумовила необхідність прийняття Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану», який передбачає зміни оподаткування суб'єктів господарювання. Зокрема:

1) збільшено до 10 млрд грн граничний обсяг доходу для включення суб'єктів господарювання всіх організаційно-правових форм, до платниками єдиного податку третьої групи. При цьому вимога, щодо максимальної кількості осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, що має не перевищувати десяти, тимчасово не застосовується. Обмеження, щодо переходу на третьою групу застосовуються щодо суб'єкти господарювання, які провадять діяльність з організації, проведення азартних ігор, лотерей, парі; займаються обміном іноземної валюти; виробляють, експортують, імпортують, реалізують підакцизні товари; займаються видобутком, реалізацію корисних копалин, страхових компаній тощо;

2) звільняються від сплати єдиного податку платники 1 та 2 груп;

3) звільняються від плати за землю та екологічного податку суб'єкти господарювання, що провадять діяльність на територіях, де ведуться (велися) бойові дії, або які були тимчасово окуповані;

4) вводиться мораторій на податкові перевірки крім камеральних перевірок декларацій або уточнюючих розрахунків (у разі їх подання), до яких подано заяву про повернення суми бюджетного відшкодування та раніше розпочатих фактичних перевірок.

б) зменшуються податки на пальне та товари для оборони. На період дії воєнного стану такі операції звільняються від оподаткування акцизним збором, а ставка ПДВ зменшується до 7 % [2].

Варто відмітити співпадіння у часі початку війни та введення спеціального податкового режиму «Дія Сіті» для технологічних компаній. Отримати його можуть юридичні особи, які зареєстровані в Україні. Резидент «Дія Сіті» – платник податку має відповідати таким вимогам:

1) бути зареєстрованим в Україні;

2) надавати одну або декілька ІТ-послуг, передбачених ч. 4 ст. 5 закону «Про стимулювання розвитку цифрової економіки України»;

3) понад 90 % його загального доходу має складати дохід від ІТ-послуг;

4) наймати мінімум 9 фізичних осіб за трудовими договорами або гіг-контрактами;

5) середній дохід на найняту фізичну особу має складати мінімум 1200 євро на місяць;

б) власники (кінцеві бенефіціари) відсутні в санкційному списку, не є резидентами і громадянами РФ та не зареєстровані у державах, включених до списку FATF.

У Міністерстві цифрової трансформації України звітували, що станом на 15.02.2023 р. вже 450 компаній (майже кожен п'ятий ІТ-бізнес) стали резидентами цього проекту.

Переваги пільгового податкового режиму «Дія Сіті»:

– спеціальний режим оподаткування податку на прибуток підприємств – для резидентів «Дія Сіті» він має назву «податок на виведений капітал» і складає 9 %, порівняно з зі ставкою 18 % на загальному режимі оподаткування;

– працівники та гіг-спеціалісти компаній резидентів «Дія Сіті» сплачують податок на доходи фізичних осіб за ставкою 5 % - на відміну від загальної ставки, яка складає 18 %.

При цьому, сплачувати знижений ПДФО необхідно з таких доходів:

– заробітна плата працівників резидентів «Дія Сіті»;

– винагорода гіг-спеціалістів за гіг-контрактами, укладеними з резидентами «Дія Сіті»;

– авторська винагорода за створення службового твору та передання прав на службові твори.

Варто зауважити, що військовий збір за ставкою 1,5 % та ЄСВ для працівників резидентів «Дія Сіті» зі ставкою 22 % від мінімальної зарплати сплачуються за загальним правилом, як і всіма іншими сферами бізнесу.

На сьогодні ІТ-бізнес лише починає досліджувати на практиці всі переваги та недоліки режиму «Дія Сіті». 2023 р. став першим звітним періодом для цього спеціального режиму оподаткування.

Для реалізації сучасних цілей України щодо вдосконалення податкової системи слід провести податкову реформу, яка б включала в себе:

- засоби автоматизації процесів оподаткування із залученням сучасних інформаційних технологій;
- поступову адаптацію сучасного законодавства України відповідно до законодавства Європейського Союзу;
- скорочення витрат платників на сплату податків і їх адміністрування;
- залучення іноземних інвестицій шляхом надання пільг на окремі види діяльності [3].

Отже, проблемами сучасної податкової системи України є: складність та неузгодженість податкового законодавства, нестабільність норм щодо оподаткування, надмірне податкове навантаження з боку контролюючих органів та постійні конфлікти між контролюючими органами та платниками податків, дублювання повноважень контролюючих органів, відсутність реальних пільг для стимуляції ведення господарської діяльності, відсутність механізму залучення іноземних інвестицій тощо. Варто додати, що безумовно правильним кроком є введення спеціального податкового режиму для технологічних компаній «Дія Сіті», який надає додаткові стимули для української ІТ-галузі.

Інформаційні джерела:

1. Мельничук Ю. М. Реформування податкової системи: Перспективні напрямки наукової думки: Юриспруденція. Тернопіль. 2020. С. 75–79.
2. Новації трудового законодавства 2023. Добірка матеріалів від експертів ligazakon. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/211542_podatkov-zmni-pd-chas-d-vonnogo-stanu-noviy-zakon (дата звернення 06.04.2023 р.)
3. Трофімова Л. В. Податкова політика і податкова система. Фінансове право. 2019. С. 364–370.

КОНЦЕПТ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Ларіна А.О., здоб. ОС «бакалавр»

Науковий керівник – д-р екон. наук, проф. **Н.Б. Кащена**

Державний біотехнологічний університет

За новітніх умов система інформаційної підтримки управлінських рішень щодо оборотних активів підприємства має забезпечувати формування і своєчасну передачу в режимі реального часу даних про їх склад, структуру, рух та ефективність використання у розрізах, що задовольняють потреби менеджменту. Її формуванню сприяє с дотримання вимог щодо: